

Finanční arbitř

Legerova 1581/69, 110 00 Praha 1 – Nové Město
tel. 257 042 094, ID datové schránky: qr9ab9x
e-mail: arbitr@finarbitr.cz
www.finarbitr.cz

Evidenční číslo: FA/13389/2017
Spisová značka (uvádějte vždy v korespondenci): FA/SU/707/2016

N á l e z

Finanční arbitř příslušný k rozhodování sporů podle § 1 odst. 1 zákona č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o finančním arbitrovi“), rozhodl v řízení zahájeném dne 19. 5. 2016 podle § 8 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi o návrhu navrhovatele ■, zastoupené na základě plné moci ze dne 28. 12. 2015 Mgr. Petrem Němcem, advokátem, ev. č. ČAK 16405, ■ (dále jen „Navrhovatel“), proti společnosti SAFETY s.r.o., IČO 26970210, se sídlem Demlova 1011/25, 674 01 Třebíč, Horka-Domky, zapsané v obchodním rejstříku vedeném u Krajského soudu v Brně, spisová značka C 48936, zastoupené na základě plné moci ze dne 15. 7. 2016 JUDr. Karlem Střelcem, Ph.D., advokátem, ev. č. ČAK 10900, se sídlem ■ (dále jen „Instituce“), vedeném podle tohoto zákona a zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), ve věci určení neplatnosti smlouvy o úvěru č. ■ uzavřené dne 22. 12. 2014, eventuálně o úročení úvěru ve výši diskontní sazby platné v den uzavření smlouvy o úvěru a neplatnosti ujednání o jiných platbách na úvěr, a o zaplacení částky ve výši 10.000 Kč spolu s úrokem z prodlení v zákonné výši z této částky od 23. 4. 2016 do zaplacení, takto:

- I. Návrh o určení neplatnosti smlouvy o spotřebitelském úvěru č. ■ ze dne 22. 12. 2014, kterou uzavřeli navrhovatel, ■, a instituce SAFETY s.r.o., IČO 26970210, se sídlem Demlova 1011/25, 674 01 Třebíč, Horka-Domky, se podle ustanovení § 15 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi zamítá.**
- II. Určuje se, že úvěr, který na základě smlouvy o spotřebitelském úvěru č. ■ uzavřené dne 22. 12. 2014 poskytla instituce, SAFETY s.r.o., navrhovateli ■ se podle § 8 písm. b) zákona č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 43/2013 Sb., pokládá od počátku za úročený ve výši 0,05 % p. a.**
- III. Instituce, SAFETY s.r.o., je povinna navrhovateli ■ zaplatit částku 15.795,55 Kč (slovy: patnáct tisíc sedm set devadesát pět korun českých padesát pět haléřů) spolu s úrokem z prodlení z částky 10.000 Kč ve výši 8,05 % p. a. od 23. 4. 2016 do zaplacení, a to ve lhůtě 3 dnů ode dne právní moci tohoto nálezu.**
- IV. Instituce, SAFETY s.r.o., je povinna podle § 17a zákona o finančním arbitrovi zaplatit sankci ve výši 15.000 Kč (slovy: patnáct tisíc korun českých) na účet Kanceláře finančního arbitra vedený u České národní banky, č. ú. 19-3520001/0710, variabilní symbol platby 7072016, konstantní symbol platby 558, a to do 15 dnů ode dne nabytí právní moci tohoto nálezu.**

O d ů v o d n ě n í :

1 Předmět řízení před finančním arbitrem a zkoumání podmínek řízení

Navrhovatel se domáhá určení neplatnosti smlouvy o úvěru, protože je zjevně nespravedlivá a výše úrokové sazby a RPSN spolu se sankčními ujednáními a rozhodčí doložkou odporuje dobrým mravům. Navrhovatel se eventuálně domáhá úročení úvěru ve výši diskontní sazby platné v den uzavření smlouvy o úvěru a určení neplatnosti ujednání o jiných platbách na úvěr a současně zaplacení částky jako bezdůvodného obohacení spolu s úrokem z prodlení, protože Instituce neuvedla ve smlouvě o úvěru správnou výši roční procentní sazby nákladů.

Finanční arbitr zjistil, že Navrhovatel uzavřel dne 22. 12. 2014 s Institucí smlouvu o spotřebitelském úvěru č. ■■■, kterou se Instituce zavázala poskytnout Navrhovateli úvěr ve výši 20.000 Kč, a Navrhovatel se zavázal splácet poskytnutý úvěr 12 měsíčními splátkami po 2.983 Kč (dále jen „Smlouva o úvěru“).

Finanční arbitr považuje Navrhovatele za spotřebitele podle § 1 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi, protože nezjistil, že by Navrhovatel ve smluvním vztahu s Institucí nevystupoval jako fyzická osoba, která nejedná v rámci své obchodní nebo jiné podnikatelské činnosti, jak definují spotřebitele hmotněprávní předpisy.

Z veřejného seznamu obchodního rejstříku finanční arbitr zjistil, že Instituce je obchodní společností, která je držitelem živnostenského oprávnění s předmětem podnikání „*Poskytování nebo zprostředkování spotřebitelského úvěru*“ s datem vzniku oprávnění dne 12. 4. 2011 na dobu neurčitou, na jehož základě byla při splnění dalších podmínek v souladu se zákonem č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů, oprávněna v době uzavření Smlouvy o úvěru poskytovat a zprostředkovat spotřebitelské úvěry a jiné úvěry, zápůjčky, či obdobné finanční služby. Instituce je tedy institucí ve smyslu ustanovení § 3 odst. 1 písm. c) zákona o finančním arbitrovi.

Smlouva o úvěru je podle svého označení i obsahu smlouvou o úvěru ve smyslu § 2395 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „občanský zákoník“), resp. ve znění účinném v době uzavření Smlouvy o úvěru, a současně smlouvou o spotřebitelském úvěru v režimu zákona č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 43/2013 Sb. (dále jen „zákon o spotřebitelském úvěru“), resp. ve znění účinném ke dni uzavření Smlouvy o úvěru.

Finanční arbitr je příslušný k rozhodování sporu mezi Navrhovatelem a Institucí, neboť se jedná o spor mezi věřitelem a spotřebitelem při poskytování spotřebitelského úvěru podle § 1 odst. 1 písm. c) ve spojení s ustanovením § 3 odst. 1 písm. c) a odst. 2 zákona o finančním arbitrovi, když k rozhodování tohoto sporu je podle ustanovení § 7 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský soudní řád“), dána pravomoc českého soudu.

2 Tvrzení Navrhovatele

Navrhovatel potvrzuje, že s Institucí uzavřel Smlouvu o úvěru.

Navrhovatel potvrzuje, že uzavřel se Zprostředkovatelem Dohodu o zprostředkování, na základě které se Navrhovatel zavázal uhradit Zprostředkovateli odměnu a náhradu nákladů za zpracování podkladů a sepsání Smlouvy o úvěru ve výši 1.000 Kč (dále jen „Odměna“).

Navrhovatel tvrdí, že mu Instituce na základě Smlouvy o úvěru vyplatila úvěr pouze ve výši 19.000 Kč a zbývající částku 1.000 Kč si jako Odměnu ponechal Zprostředkovatel. Navrhovatel tvrdí, že Smlouvu o úvěru i Dohodu o zprostředkování uzavřely smluvní strany těchto právních vztahů v restauraci, kde Navrhovatel „podepsal smlouvy a peníze hned obdržel, co si pan ■■■ strhnul provizi.“

Navrhovatel dále tvrdí, že schůzku se Zprostředkovatelem „domluvil ■■■, když navrhovatel ze společné schůzky vyrozuměl, že spolupracují dlouhodobě a pan ■■■ dohazuje panu ■■■ klienty.“ a že Zprostředkovatel „byl navrhovateli představen až na schůzce“ sjednané ■■■, přičemž „do té doby navrhovatel nevěděl, s kým se sejde, natož aby rozlišil, zda se bude scházet přímo s věřitelem či zprostředkovatelem.“ Navrhovatel namítá, že Zprostředkovatel „tak nemohl vyvíjet žádnou činnost ke zprostředkování úvěru, jako třeba jednání s jinými poskytovateli úvěrů, neboť Dohoda o sepsání úvěru a Smlouva o úvěru byly uzavřeny v zásadě současně.“

Navrhovatel argumentuje, že Dohoda o zprostředkování je „zastřeným úkonem, když nebyl žádný důvod, aby takovou smlouvu pan ■■■ s navrhovatelem uzavíral, když zároveň jednal za instituci a byl institucí zplnomocněn k uzavírání úvěrových smluv.“ Navrhovatel dále argumentuje, že „[a]čkoliv Dohoda má budít zdání smlouvy o zprostředkování, z jejího obsahu je zřejmé, že jde toliko o dohodu o sepsání Smlouvy o úvěru, když se tak zcela zřejmě jedná o náklad spotřebitele na úvěr.“

Navrhovatel argumentuje, že Odměna je „zjevným nákladem spotřebitele na úvěr, pokud na místě byla instituce přítomna prostřednictvím pana ■■■“, když „[č]innost pana ■■■ nepřinesla a nemohla přinést navrhovateli žádný užitek“, a Dohoda o zprostředkování „byla sepsána jen za účelem rozdělení nákladů spotřebitele mezi instituci a pana ■■■, aby tak zdánlivě klesly náklady spotřebitele na spotřebitelský úvěr“.

Navrhovatel tvrdí, že Instituce ve Smlouvě o úvěru nezohlednila Odměnu ve výpočtu RPSN, když „nevstupuje do rovnice na levé ani pravé straně rovnice výpočtu RPSN“, a proto je hodnota RPSN ve Smlouvě o úvěru nesprávná.

Navrhovatel předložil vlastní výpočet RPSN, ve kterém počítal s výší úvěru 19.000 Kč, počtem měsíčních splátek 12 a výší splátky 2.983 Kč a dospěl k hodnotě 265,42 % p. a. Takový výpočet je podle Navrhovatele v souladu s rozhodnutím Soudního dvora Evropské unie ze dne 21. 4. 2016 ve věci C-377/14.

Navrhovatel dovozuje, že Smlouva o úvěru „je neplatná jako celek a to pro zjevnou nespravedlnost, když je vůči klientovi spotřebiteli zjevně poškozující, neboť stanoví vysoké úroky 36 % p. a., astronomické RPSN 225,60 % a je zajištěna vysokou pokutou 30 % z celkové částky poskytnutého úvěru a úrokem z prodlení ve výši 0,3 % z dlužné částky denně, jakož je i zajištěn rozhodčí doložkou.“ V této souvislosti Navrhovatel odkazuje na rozhodnutí Ústavního soudu České republiky ze dne 11. 12. 2014, sp. zn. III. ÚS 4084/12, a ze dne 26. 1. 2012, sp. zn. I. ÚS 199/11.

Navrhovatel tvrdí, že Instituci v souvislosti se Smlouvou o úvěru uhradil celkem 35.800 Kč.

3 Tvrzení Instituce

Instituce potvrzuje, že s Navrhovatelem uzavřela Smlouvu o úvěru. Instituce potvrzuje, že od Navrhovatele v souvislosti se Smlouvou o úvěru přijala finanční prostředky v souhrnné výši 35.800 Kč.

Instituce odmítá nárok Navrhovatele, protože Smlouvu o úvěru považuje za platnou a zároveň tvrdí, že RPSN sjednaná ve Smlouvě o úvěru „je uvedena ve správné výši a dopovídá skutečným nákladům“.

Instituce tvrdí, že do výpočtu RPSN dosadila následující veličiny: „Celková výše úvěru: 20.000 Kč, Počet měsíčních splátek: 12, Měsíční splátka: 2.983 Kč, Poplatek za uzavření smlouvy: 0 Kč, Jiné pravidelné měsíční poplatky nebo náklady spojené s úvěrem: 0 Kč“, Datum čerpání úvěru: 22. 12. 2014, Datum první splátky úvěru: 15. 1. 2015“, čímž dospěla k výsledné výši RPSN 225,36 %.

Pokud jde o Odměnu, Instituce argumentuje, že tento náklad „nemůže tvořit celkové náklady spotřebitelského úvěru a nelze jej tak započítat do výpočtu RPSN“, protože Instituci „nebyl vůbec znám“. Instituce namítá, že Odměnu „dlužníkům neúčtuje, neinkasuje jej následně ani od ■ a o tomto poplatku za zprostředkování vůbec neměla žádné povědomí“.

Současně však Instituce odmítá tvrzení Navrhovatele uvedené v návrhu na zahájení řízení, že „si pan ■ účtoval částku 2000 Kč za sepsání smlouvy. Dle našeho zjištění to bylo pouze 1000 Kč“.

Instituce odmítá, že by Zprostředkovatel byl jejím zaměstnancem, avšak připouští, že s ním, jako osobou samostatně výdělečně činnou, uzavřela Smlouvu o zprostředkování, na základě které se Zprostředkovatel zavázal zprostředkovat pro Instituci možnost uzavření úvěrových smluv.

Instituce odkazuje na § 3 písm. e) zákona o spotřebitelském úvěru, podle kterého mezi celkové náklady spotřebitelského úvěru patří pouze náklady, které jsou věřiteli známy, a nikoliv náklady, které věřitel měl a mohl zjistit. Instituce namítá, že „věřitel není povinen žádné takové náklady aktivně zjišťovat“, když zákon Instituci neukládá „[ž]ádnou odbornou péči ve smyslu zjišťování, jaké uzavírají jeho obchodní zástupci smlouvy s třetími osobami“ a „důležité pouze je, zda o nich v době uzavření smlouvy věděl.“ K tomu Instituce argumentuje, že „tam, kde právní předpisy spojují určité následky již s pouhou možností nějakou okolnost zjistit, je to v textu těchto právních předpisů explicitně vyjádřeno.“

Instituce namítá, že v této souvislosti nelze použít § 17 odst. 3 zákona o spotřebitelském úvěru, neboť porušení zákonné povinnosti zprostředkovatele sdělit věřiteli výši své odměny pro účely výpočtu RPSN „nemůže to být věřiteli na újmu, a to nejen z pohledu obecného principu odpovědnosti pouze za vlastní jednání či opomenutí, ale především proto, že zákon s takovým porušením povinnosti zprostředkovatele žádný důsledek pro vztah věřitel – spotřebitel nespojuje.“

Instituce odmítá, že by jí zákon ukládal povinnost jednat při zjišťování nákladů spotřebitele na úvěr pro účely výpočtu RPSN s odbornou péčí. Instituce tvrdí, že zákon o spotřebitelském úvěru „přesně definuje, v jakém ohledu musí poskytovatel úvěru jednat s odbornou péčí (tedy při zjišťování schopnosti dlužníka splácet)“, z čehož lze podle názoru Instituce vyvodit, že povinnost jednat s odbornou péčí při plnění ostatních povinností stanovených zákonem o spotřebitelském úvěru tento zákon Instituci neukládá.

Instituce dále argumentuje, že „[n]ikdo není povinen předpokládat – už s ohledem na § 7 občanského zákoníku, že jeho smluvní partner jedná ve zlé víře a lže nebo zatajuje důležité informace“. Instituce odkazuje na Čestné prohlášení podepsané Zprostředkovatelem, že o výši své provize Instituci neinformoval. Instituce je tedy přesvědčena, že jestliže „zprostředkovatel věřiteli o výši své provize nesdělí ničeho, může věřitel s ohledem na dobrou víru ohledně poctivosti zprostředkovatele legitimně předpokládat, že zprostředkovatel žádnou provizi od spotřebitelů nevybírá“. Podle názoru Instituce by jiný výklad znamenal „povinnost a priori předvídat nepoctivost

zprostředkovatele a všechna jeho tvrzení, ba dokonce i mlčení si ověřovat.“

4 Pokus o smír

Finanční arbitr v souladu s ustanovením § 1 odst. 3 zákona o finančním arbitrovi vyzval účastníky řízení ke smírnému vyřešení sporu. Navrhovatel navrhl smírné řešení sporu spočívající v úhradě nárokované částky 10.000 Kč s příslušenstvím. Instituce však tento návrh odmítla a uvedla, že smírné řešení sporu nepovažuje za možné, neboť nároky Navrhovatele nepovažuje za oprávněné. Smírného řešení se proto mezi stranami sporu před vydáním tohoto rozhodnutí finančnímu arbitrovi nepodařilo dosáhnout.

5 Právní posouzení

Finanční arbitr podle ustanovení § 12 odst. 1 a 3 zákona o finančním arbitrovi rozhoduje podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, nestranně, spravedlivě a bez průtahů a pouze na základě skutečností zjištěných v souladu se zákonem o finančním arbitrovi a zvláštními právními předpisy. Finanční arbitr při svém rozhodování vychází ze skutkového stavu věci a volně hodnotí shromážděné podklady.

Finanční arbitr při rozhodování aplikuje rozhodné psané právo, posuzuje všechny shromážděné podklady samostatně i ve vzájemné souvislosti s přihlédnutím k předmětu projednávaného sporu. Finanční arbitr se tam, kde je to možné, opírá a odvolává na relevantní ustálenou judikaturu obecných soudů nebo Ústavního soudu. Finanční arbitr tak činí proto, aby jeho rozhodnutí bylo věcně a právně správné a přesvědčivé pro obě strany sporu, a zároveň i pro soud, který bude případně na základě žaloby kterékoli strany sporu rozhodnutí finančního arbitra přezkoumávat, rozhodnutí finančního arbitra jako správné potvrdil a žalobu proti němu zamítl.

Předmětem sporu mezi Navrhovatelem a Institucí je posouzení nároku na určení neplatnosti Smlouvy o úvěru pro rozpor s dobrými mravy, eventuálně posouzení nároku Navrhovatele na uplatnění sankce podle § 8 písm. b) zákona o spotřebitelském úvěru, tedy úročení spotřebitelského úvěru poskytnutého na základě Smlouvy o úvěru diskontní sazbou České národní banky platnou v době uzavření Smlouvy o úvěru, a určení neplatnosti ujednání o jiných platbách na úvěr z důvodu porušení informační povinnosti Instituce ve Smlouvě o úvěru, a zaplacení částky ve výši 10.000 Kč spolu s úrokem z prodlení z této částky v zákonné výši od 23. 4. 2016 do zaplacení.

5.1 *Právní režim Smlouvy o úvěru*

Smlouva o úvěru je úvěrovou smlouvou podle § 2395 občanského zákoníku, který stanoví, že *„[s]mlouvou o úvěru se úvěrující zavazuje, že úvěrovanému poskytne na jeho požádání a v jeho prospěch peněžní prostředky do určité částky, a úvěrovaný se zavazuje poskytnuté peněžní prostředky vrátit a zaplatit úroky.“* a smlouvou spotřebitelskou ve smyslu § 1810 a násl. občanského zákoníku, když na jedné straně stojí Instituce jako podnikatel a na druhé straně Navrhovatel jako spotřebitel.

Smlouva o úvěru je zároveň smlouvou o spotřebitelském úvěru v režimu zvláštní úpravy zákona o spotřebitelském úvěru, neboť podle ustanovení § 9 odst. 2 věty první občanského zákoníku platí, že *„[s]oukromá práva a povinnosti osobní a majetkové povahy se řídí občanským zákoníkem v tom rozsahu, v jakém je neupravují jiné právní předpisy“.*

Od 1. 12. 2016 nahradil zákon o spotřebitelském úvěru zákon č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru (dále jen „nový zákon o spotřebitelském úvěru“); podle § 164 tohoto zákona platí, že *„[n]ení-*

li dále stanoveno jinak řídí se práva a povinnosti ze smlouvy o spotřebitelském úvěru uzavřené přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona dosavadními právními předpisy“; protože Smlouvu o úvěru uzavřeli Navrhovatel a Instituce před účinností nového zákona o spotřebitelském úvěru, práva a povinnosti z ní vyplývající řídí výhradně zákonem o spotřebitelském úvěru, tím není dotčeno subsidiární použití občanského zákoníku v otázkách, které zákon o spotřebitelském úvěru neupravuje, protože platí, že zákon o spotřebitelském úvěru je vůči občanskému zákoníku ve vztahu speciality a použití právních norem v něm obsažených má přednost před použitím právních norem obsažených v občanském zákoníku.

5.2 Skutková zjištění

Finanční arbitr ze shromážděných podkladů zjistil, že Navrhovatel a Instituce zastoupená Zprostředkovatelem uzavřeli Smlouvu o úvěru dne 22. 12. 2014.

Ze Smlouvy o úvěru finanční arbitr zjistil, že se Instituce zavázala poskytnout Navrhovateli „spotřebitelský úvěr v celkové výši 20.000 Kč“, a Navrhovatel se zavázal „vrátit jej úvěrujícímu a zaplatit mu sjednaný úrok ve výši 36 % p.a. a poplatky. RPSN se sjednává ve výši 225,60 % a zůstává po celou dobu splácení úvěru (12 měsíců) neměnná“. Navrhovatel se dále zavázal „splatit úvěr včetně úroků a poplatků v 12 měsíčních splátkách“, přičemž celková výše částky splatné Navrhovatelem činí 35.796 Kč.

Navrhovatel a Instituce si ve Smlouvě o úvěru dále sjednali, že „[v]ýše každé měsíční splátky je 2.983 Kč a splátka zahrnuje jak splátku jistiny, tak i splátku úroku a poplatku. Splátky jsou splatné měsíčně a to vždy k 15. dni kalendářního měsíce. První splátka je splatná k 15. dni kalendářního měsíce následujícího po měsíci, ve kterém tato „Smlouva o úvěru“ nabyla účinnosti.“

Ze Smlouvy o úvěru finanční arbitr dále zjistil, že „[s]mluvní strany se dohodly, že v případě prodlení úvěrovaného se splácením jeho závazků vzniklých z této „Smlouvy o úvěru“ je úvěrující oprávněn účtovat úvěrovanému vedle smluvní pokuty i smluvní úrok z prodlení ve výši 0,3 % z dlužné částky za každý den prodlení počínaje prvním dnem prodlení. Smluvní strany se dohodly, že v případě prodlení úvěrovaného s úhradou alespoň dvou splátek je úvěrující oprávněn zesplatnit celý úvěr a požadovat po úvěrovaném nad rámec úroku z prodlení a náhrady škody i smluvní pokutu ve výši 30 % z celkové částky spotřebitelského úvěru splatného úvěrovaným.“

Finanční arbitr zjistil, že Navrhovatel s Institucí uzavřeli dne 22. 12. 2014 Rozhodčí smlouvu, kterou si mimo jiné v čl. II. sjednali, že „všechny spory ze smlouvy o spotřebitelském úvěru uvedené v odstavci 1. článku I. shora (rozuměj Smlouva o úvěru) a v souvislosti s ní budou rozhodovány s konečnou platností jedním rozhodcem, a to Mgr. Evou Kubartovou, advokátkou se sídlem ■ č. ev. České advokátní komory 14591.“

Z výdajového pokladního dokladu finanční arbitr zjistil, že Instituce Navrhovateli poskytla dne 22. 12. 2014 úvěr ve výši 20.000 Kč.

Z Dokladů o úhradách finanční arbitr zjistil, že Navrhovatel Instituci v souvislosti se Smlouvou o úvěru zaplatil v období od 15. 1. 2015 do 4. 4. 2016 celkem 35.800 Kč.

Finanční arbitr dále zjistil, že Instituce a Zprostředkovatel dne 2. 1. 2007 uzavřeli Smlouvu o zprostředkování, podle které se v čl. I. odst. 1 Zprostředkovatel zavázal „zprostředkovat pro zájemce (rozuměj Instituci) možnost uzavření smluv o půjčce“, a Instituce se v čl. II. odst. 1. zavázala „zaplatit zprostředkovateli provizi ve výši 12 % (dvanáct procent) z nominální hodnoty půjčky.“

Z Plné moci finanční arbitr zjistil, že Instituce zmocnila Zprostředkovatele dne 3. 1. 2011, aby ji „zastupoval a činil za ni veškeré právní úkony“, dále k „uzavírání smluv a splátkových kalendářů“, a dále „disponovat s účty zmocnitele a činit výběry v hotovosti z účtů a platebních karet zmocnitele za účelem poskytnutí hotovosti klientům zmocnitele v souvislosti s uzavřením smlouvy o úvěru.“

Finanční arbitr dále zjistil, že Navrhovatel a Zprostředkovatel uzavřeli dne 22. 12. 2014 Dohodu, podle jejíhož článku I. odst. 1.1. „zprostředkovatel zprostředkoval pro Závěmce (rozuměj Navrhovatele) uzavření úvěru č. ■“ s Institucí.

Navrhovatel a Zprostředkovatel si dále v článku II. odst. 2. 1. Dohody, sjednali, že „za zpracování podkladů a sepsání úvěru se společností SAFETY s.r.o. uvedené v bodě 1. 1. této Dohody uhradí Závěmce Zprostředkovateli odměnu ve výši 5% z vyplacené částky úvěru (maximálně však 2.000 Kč)“, když podle článku II. odst. 2. 2. Dohody „odměna bude uhrazena Zprostředkovateli ze strany Závěmce v plné výši v hotovosti před podpisem této Dohody.“

Z Příjmového dokladu finanční arbitr zjistil, že Navrhovatel zaplatil dne 22. 12. 2014 Zprostředkovateli částku 1.000 Kč.

Z vizitky Zprostředkovatele finanční arbitr dále zjistil, že na této je Zprostředkovatel označen jako „obchodní manažer“ Instituce.

Zprostředkovatel v Čestném prohlášení ze dne 22. 9. 2016 prohlásil, že pro Instituci zprostředkoval uzavření Smlouvy o úvěru s Navrhovatelem a že zároveň Instituci „nikdy neinformoval o tom, že jsem s ■ uzavřel zvláštní smlouvu o zprostředkování, na základě které jsem od ní pro sebe inkasoval provizi.“

5.3 Neplatnost Smlouvy o úvěru

Podle § 580 odst. 1 občanského zákoníku „[n]eplatné je právní jednání, které se přičí dobrým mravům, jakož i právní jednání, které odporuje zákonu, pokud to smysl a účel zákona vyžaduje.“ Podle § 576 občanského zákoníku současně platí, že „[t]ýká-li se důvod neplatnosti jen takové části právního jednání, kterou lze od jeho ostatního obsahu oddělit, je neplatnou jen tato část, lze-li předpokládat, že by k právnímu jednání došlo i bez neplatné části, rozpoznala-li by strana neplatnost včas.“

Neplatnost ujednání o výši úroku z prodlení, smluvní pokutě nebo o rozhodčí doložce nemůže způsobit neplatnost Smlouvy o úvěru jako celku, neboť tato smluvní ujednání, jejichž obsahem je pouze právo Instituce na peněžité plnění v souvislosti s prodlením Navrhovatele, utvrzení dluhu Navrhovatele ze Smlouvy o úvěru, resp. ujednání o pravomoci rozhodčího orgánu rozhodnout případné spory z této smlouvy, jsou vedlejšími ustanoveními Smlouvy o úvěru, které je možné oddělit od ostatního obsahu Smlouvy o úvěru ve smyslu § 576 občanského zákoníku, aniž by to mělo vliv na platnost tohoto právního jednání.

Jestliže se Navrhovatel dovolává neplatnosti Smlouvy o úvěru jako celku s odkazem na rozhodnutí Ústavního soudu České republiky ze dne 11. 12. 2014, sp. zn. III. ÚS 4084/12, a ze dne 26. 1. 2012, sp. zn. I. ÚS 199/11, Ústavní soud v těchto rozhodnutích neplatnost posuzovaných smluv jako celku nedovozuje, když v rozhodnutí ze dne 26. 1. 2012, sp. zn. I. ÚS 199/11, vyslovil závěr, že „[p]ostupy, kdy klientům jsou vnucována smluvní ujednání v podobě zajištění biankosměnkou, smluvní pokutou ve výši 30 % nebo 45 % dlužné částky za prodlení s platbou splátek v řádu jednotek týdnů, či smluvní pokutou ve výši pětinasobku dlužné částky za hrubé porušení smlouvy nebo podmínek, je nutno považovat za nepřijatelné a uvedená ujednání označit za neplatná pro jednoznačný rozpor s dobrými mravy“. Ústavní soud tedy označil za neplatná toliko jednotlivá

ujednání, jejichž rozpor s dobrými mravy shledal, nikoli celou smlouvu, která obsahovala posuzovaná ujednání.

V rozhodnutí ze dne ze dne 11. 12. 2014, sp. zn. III. ÚS 4084/12, pak Ústavní soud vychází ze shora citovaného rozhodnutí sp. zn. I. ÚS 199/11 a v něm vyslovených závěrů, když uvádí, že „kritéria vymezená v nálezu sp. zn. I. ÚS 199/11 ze dne 26. 1. 2012 předmětná smlouva o úvěru ve směrodatných rysech naplňuje“. Ani v tomto rozhodnutí však Ústavní soud nedovozuje neplatnost celé smlouvy o úvěru.

Jelikož Navrhovatel považuje za příliš vysoký smluvní úrok, potažmo RPSN ve Smlouvě o úvěru, finanční arbitr se dále zabýval platností Smlouvy o úvěru z hlediska poměru hodnoty vzájemných plnění smluvních stran Smlouvy o úvěru. Pro tyto účely zavedl občanský zákoník nové dva právní instituty, a to institut neúměrného zkrácení v ustanovení § 1793 občanského zákoníku, podle kterého „zavázeli-li se strany k vzájemnému plnění a je-li plnění jedné ze stran v hrubém nepoměru k tomu, co poskytla druhá strana, může zkrácená strana požadovat zrušení smlouvy a navrácení všeho do původního stavu, ledaže jí druhá strana doplní, oč byla zkrácena, se zřetelem k ceně obvyklé v době a místě uzavření smlouvy“ a institut lichvy v § 1796 občanského zákoníku, podle kterého „neplatná je smlouva, při jejímž uzavírání někdo zneužije tísně, nezkušenosti, rozumové slabosti, rozrušení nebo lehkomyšlnosti druhé strany a dá sobě nebo jinému slíbit či poskytnout plnění, jehož majetková hodnota je k vzájemnému plnění v hrubém nepoměru“.

Co se týče práva Navrhovatele namítat neúměrné zkrácení, resp. namítat hrubý nepoměr vzájemných plnění smluvních stran v souvislosti se Smlouvou o úvěru a domáhat se tak zrušení této smlouvy, občanský zákoník stanoví podmínku pro uplatnění tohoto práva v § 1795 občanského zákoníku, podle kterého „[p]rávo podle § 1793 zaniká, není-li uplatněno do jednoho roku od uzavření smlouvy.“ Pro možnost uplatnění tohoto práva je tedy nutné v prekluzivní lhůtě jednoho roku od uzavření smlouvy doručit návrh na zahájení řízení namítající neúměrné zkrácení soudu, resp. finančnímu arbitrovi.

Vzhledem k tomu, že Smlouvu o úvěru uzavřely strany sporu dne 22. 12. 2014, právo Navrhovatele vznést námitku neúměrného zkrácení a domáhat se zrušení Smlouvy o úvěru zaniklo dne 22. 12. 2015. Finanční arbitr nezjistil, že by Navrhovatel námitku neúměrného zkrácení vznesl.

Ke kvalifikaci smlouvy jako lichevní ve smyslu § 1796 občanského zákoníku, musí být kumulativně naplněny dvě podmínky, tedy jedna ze smluvních stran musí při uzavírání smlouvy zneužít tísně, nezkušenosti, rozumové slabosti, rozrušení nebo lehkomyšlnosti druhé smluvní strany (subjektivní stránka) a současně si musí nechat přislíbit nebo přijmout plnění, které je v hrubém nepoměru k protiplnění druhé smluvní strany (objektivní stránka).

Vzhledem k tomu, že Navrhovatel nedoložil ani netvrdil, že by při uzavírání Smlouvy o úvěru zneužila Instituce jeho tísně, nezkušenosti, rozumové slabosti, rozrušení nebo lehkomyšlnosti, nebyla splněna jedna ze zákonných podmínek pro určení neplatnosti Smlouvy o úvěru ve smyslu § 1796 občanského zákoníku. Finanční arbitr proto dále neposuzoval objektivní stránku případného lichevního jednání Instituce, tj. zda vzájemná plnění ze Smlouvy o úvěru byla v hrubém nepoměru.

Ujednání o smluvním úroku z úvěru, který představuje úplatu za poskytnutí úvěru, je podstatnou náležitostí smlouvy o úvěru ve smyslu § 2395 občanského zákoníku. Ani případná neplatnost ujednání o úroku však neplatnost celé smlouvy o úvěru nezpůsobí, protože § 1802 občanského zákoníku stanoví, že „[m]ají-li být plněny úroky a není-li jejich výše ujednána, platí dlužník úroky ve výši stanovené právním předpisem. Nejsou-li úroky takto stanoveny, platí dlužník obvyklé úroky

požadované za úvěry, které poskytují banky v místě bydliště nebo sídla dlužníka v době uzavření smlouvy“.

Pokud tedy nejsou ve smlouvě o úvěru platně sjednány úroky, následkem není neplatnost celé smlouvy, ale změna výše nároku věřitele na odměnu, a to pouze na úrok ve výši stanovené právním předpisem, jinak ve výši úroku obvykle poskytovaného bankami v místě bydliště dlužníka v době uzavření Smlouvy o úvěru. Finanční arbitr odkazuje na závěry Nejvyššího soudu České republiky v rozhodnutí ze dne 10. 12. 2008, sp. zn. 29 Cdo 4498/2007, které se vztahuje ke dřívější právní úpravě, ale je použitelné i na aktuálně účinnou právní úpravu v občanském zákoníku, že „[p]řípadná neplatnost ujednání o úrocích ve smlouvě o úvěru nezpůsobuje sama o sobě (vzhledem k povaze takové smlouvy a k jejímu obsahu) neplatnost smlouvy o úvěru jako celku. Úprava obsažená v § 502 obch. zák. posiluje princip obsahové oddělitelnosti té části právního úkonu (smlouvy o úvěru), která se týká úroků, od dalších částí takové smlouvy (§ 41 obč. zák.).“, a dále, že „ustanovení § 502 odst. 1 obch. zák. přiznává věřiteli právo požadovat úroky z poskytnutých peněžních prostředků i tehdy, není-li jejich výše v úvěrové smlouvě sjednána. Zakotvuje ostatně (v poslední větě) výslovně i řešení situace vzniklé tím, že strany sjednají v úvěrové smlouvě úroky vyšší než přípustné podle zákona nebo na základě zákona.“

Dobré mravy jsou podle rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 5. 6. 2012, sp. zn. IV. ÚS 3653/11, „souhrnem etických obecně uznávaných a zachovávaných zásad, jejichž dodržování je mnohdy zajišťováno i právními normami tak, aby každé jednání bylo v souladu s obecnými mravními zásadami a právními principy.“

K tomu, jak určit, že míra, o kterou smluvní úrok přesáhl obvyklou výši úroků u úvěrů poskytovaných bankami, je v rozporu s dobrými mravy, se vyjádřil Nejvyšší soud v rozhodnutí ze dne 27. 2. 2007, sp. zn. 33 Odo 236/2005, ve kterém připustil, „[ž]e u půjčky na základě smluv uzavíraných mezi fyzickými osobami, zejména v případě, kdy je dlužníkem osoba nacházející se v obtížné finanční situaci, mají na rozdíl od půjček či úvěrů poskytovaných peněžními ústavami výrazně vyšší míru rizikovosti, a proto – v závislosti na okolnostech konkrétního případu – nemusí být nepřiměřený ani úrok, který je dvojnásobkem či trojnásobkem úrokové míry peněžních ústav“.

Ujednání o výši úroku lze tedy považovat za ujednání v rozporu s dobrými mravy v případě, že sjednaná výše úroku převyšuje hranici obvyklé výše úroku několikanásobně, nejméně však trojnásobně až čtyřnásobně.

Podle měnové a finanční statistiky, kterou sestavuje Česká národní banka, konkrétně podle statistiky úrokových sazeb u korunových úvěrů poskytnutých bankami domácnostem v České republice - nové obchody (tj. úrokové sazby pro všechny nové obchody uzavřené v průběhu jednoho měsíce), finanční arbitr zjistil, že průměrná výše úrokových sazeb u úvěrů poskytovaných domácnostem na spotřebu byla v prosinci 2014 ve výši 14,01 % p. a.

Výše úrokové sazby sjednaná ve Smlouvě o úvěru činí 36 % p. a., tedy méně než trojnásobek průměrné výše úrokové sazby u úvěrů poskytnutých bankami ve stejném období jako Smlouva o úvěru.

Finanční arbitr tedy nezjistil, že by smluvní ujednání Smlouvy o úvěru o výši úrokové sazby bylo neplatné pro rozpor s dobrými mravy, když hranici obvyklé výše úroku převyšuje méně než trojnásobně.

Navrhovatel označuje za poškozující ujednání Smlouvy o úvěru mj. i RPSN, které označuje za „astronomické“. RPSN podle § 3 písm. d) zákona o spotřebitelském úvěru představuje „celkové

náklady spotřebitelského úvěru pro spotřebitele, vyjádřené jako roční procentní podíl z celkové výše spotřebitelského úvěru“, jimiž se podle § 3 písm. e) téhož zákona rozumí „veškeré náklady, včetně úroků, provizí, daní a veškerých dalších poplatků, které spotřebitel musí zaplatit v souvislosti se spotřebitelským úvěrem a které jsou věřiteli známy“.

Z obsahu Smlouvy o úvěru, ve které se Navrhovatel zavázal poskytnutý úvěr „vrátit jej úvěrujícímu a zaplatit mu sjednaný úrok ve výši 36 % p.a. a poplatky“, a „splatit úvěr včetně úroků a poplatků v 12 měsíčních splátkách“, přičemž „splátka zahrnuje jak splátku jistiny, tak i splátku úroku a poplatku“, finanční arbitr zjistil, že součástí sjednané měsíční splátky úvěru ve výši 2.983 Kč i celkové částky splatné Navrhovatelem ve výši 35.796 Kč je vedle úroku i blíže nespecifikovaný poplatek či poplatky (dále jen „Poplatek“).

Finanční arbitr zjistil, že Instituce zahrnula Poplatek do výpočtu RPSN, když počítala s celkovou výší splátky 2.983 Kč zahrnující mj. i splátku Poplatku; Poplatek tedy představuje vedle sjednaného úroku další náklad úvěru pro Navrhovatele.

Vzhledem k tomu, že finanční arbitr z předložené smluvní dokumentace nezjistil, kolik poplatků se Navrhovatel zavázal Instituci uhradit, když ve Smlouvě o úvěru je Poplatek jednou označován v jednotném čísle jako „poplatek“, zatímco na jiných místech téže smlouvy v množném čísle jako „poplatky“, ani jaké konkrétní poskytnuté služby nebo náklady Instituce má Poplatek krýt a v jaké konkrétní výši, posuzoval finanční arbitr ujednání Smlouvy o úvěru o Poplatku z hlediska jeho určitosti a srozumitelnosti.

Podle § 553 odst. 1 občanského zákoníku „[o] právní jednání nejde, nelze-li pro neurčitost nebo nesrozumitelnost zjistit jeho obsah ani výkladem“.

Srozumitelnost právního jednání chápe finanční arbitr jako kvalitu formy (tj. slovní nebo jiné vyjádření), jakou byla vůle jednajícího projevena. K tomu odkazuje na rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 2. 6. 2014, sp. zn. 23 Cdo 879/2014, že projev vůle „je nesrozumitelný, jestliže jednající nedosáhl - vadným slovním nebo jiným zprostředkováním - jasného vyjádření své vůle.“ Ačkoliv citované rozhodnutí vychází z právní úpravy před účinností občanského zákoníku, lze tyto závěry přiměřeně aplikovat i na § 553 odst. 1 občanského zákoníku, neboť úprava srozumitelnosti je v obou případech téměř totožná. Byť se ve Smlouvě o úvěru v souvislosti s Poplatkem objevují na některých místech pojmy „poplatek“ a na jiných „poplatky“, tyto pojmy neobsahují žádná cizí ani neobvyklá slova, jejichž význam by průměrnému spotřebiteli nebyl znám a finanční arbitr proto považuje ujednání o Poplatku smlouvy za srozumitelné.

Pokud jde o určitost ujednání o Poplatku, finanční arbitr chápe určitost právního jednání jako kvalitu obsahu právního jednání, tj. zda se jednajícím podařilo jednoznačně stanovit právní následky, ke kterým jeho vůle směřovala. K určitosti projevu vůle jako pojmovému znaku právního jednání se Nejvyšší soud taktéž vyjádřil v rozhodnutí ze dne 2. 6. 2014, sp. zn. 23 Cdo 879/2014, kdy judikoval, že „projev vůle je neurčitý, je-li nejistý jeho obsah, to jest - mimo případy, kdy vůbec chybí určitá vůle - když se jednajícím nepodařilo obsah vůle jednoznačným způsobem stanovit“.

Podle § 556 odst. 1 občanského zákoníku platí, že „[c]o je vyjádřeno slovy nebo jinak, vyloží se podle úmyslu jednajícího, byl-li takový úmysl druhé straně znám, anebo musela-li o něm vědět. Nelze-li zjistit úmysl jednajícího, přisuzuje se projevu vůle význam, jaký by mu zpravidla přikládala osoba v postavení toho, jemuž je projev vůle určen.“

K objasnění obsahu písemného právního jednání užitím výkladových pravidel stanovených v § 556 až 558 občanského zákoníku se vyjádřil Nejvyšší soud České republiky například v rozhodnutí ze

dne 25. 4. 2012, sp. zn. 33 Cdo 2782/2010, kde vyložil, že „interpretace obsahu právního úkonu soudem podle § 35 odst. 2 obč. zák. nemůže nahrazovat či měnit již učiněné projevy vůle. Použití zákonných výkladových pravidel směřuje vždy pouze k tomu, aby obsah právního úkonu vyjádřeného slovy, který učinili účastníci ve vzájemné shodě, byl vyložen v souladu se stavem, který existoval v době jejich smluvního ujednání. Pakliže je obsah právního úkonu zaznamenán písemně, určitost projevu vůle je dána obsahem listiny, na níž je zaznamenán“, a dále „[u]rčitost písemného projevu vůle je objektivní kategorií a takový projev vůle by neměl vzbuzovat důvodně pochybnosti o jeho obsahu ani u třetích osob“ (srov. shodně např. též rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 22. 2. 2011, sp. zn. 33 Cdo 4930/2008, a ze dne 13. 10. 2004, sp. zn. 26 Cdo 2481/2003).

Písemné právní jednání by tedy mělo být vyjádřeno dostatečně určitě, aby nevzbuzovalo důvodně pochybnosti o jeho obsahu, a to ani u třetích osob. Výklad pak lze užít pouze k tomu, aby byl vyložen či upřesněn obsah právního jednání, vyjádřeného slovy, nikoli, aby bylo písemné právní jednání doplňováno či dokonce měněno.

S ohledem na to, že Poplatek není ve Smlouvě o úvěru ani v jiné související dokumentaci nikterak specifikován, finanční arbitr není schopen obsah ujednání o Poplatku z hlediska jeho hospodářského účelu, tj. z hlediska toho, zda jím Instituce kompenzuje nějaké své náklady, či zda je odměnou za poskytování nějaké služby, vůbec vyložit, natož potom upřesnit.

Nemožnost vyložit obsah ujednání o Poplatku vyplývá i ze skutečnosti, že se ve Smlouvě o úvěru v souvislosti s povinností Navrhovatele zaplatit Instituci odměnu za poskytnutý úvěr mluví o Poplatku v množném čísle, kdežto v souvislosti s povinností Navrhovatele platit pravidelnou měsíční splátku se mluví o Poplatku v jednotném čísle. Finanční arbitr tak není schopen ze Smlouvy o úvěru dovodit, zda Navrhovatel v rámci pravidelné měsíční splátky úvěru splácí Instituci jeden konkrétní poplatek, či zda jich platí více.

Stejně tak pokud jde o výši Poplatku, tu lze zjistit pouze matematickým výpočtem, a to odečtením jistiny úvěru a úroků od celkové částky splatné Navrhovatelem uvedené ve Smlouvě o úvěru ve výši 35.796 Kč. Jelikož však ve splátkovém kalendáři ani jinde není uveden ani poměr jistiny a úroků, které jsou jednotlivými splátkami umořeny, je předpokladem pro výpočet výše Poplatku výpočet výše částky, kterou je Navrhovatel povinen zaplatit na úrocích. Výpočet výše úroku z úvěru je přitom vzhledem k postupnému umořování úročené jistiny složitým výpočtem, pro jehož provedení je zpravidla třeba zvláštních pomůcek, jako např. počítačového programu, a určitá míra odborné znalosti.

Finanční arbitr provedl vlastní výpočet výše Poplatku, když nejprve vypočetl výši úroku, který je Navrhovatel povinen Instituci uhradit z úvěru ve výši 20.000 Kč za sjednanou dobu trvání úvěru, tj. za 359 dnů, při sjednané úrokové sazbě 36 % p. a., a dospěl k částce úroku 4.001,2 Kč. Výše Poplatku pak podle výpočtu finančního arbitra činí částku 11.794,80 Kč (35.796 Kč - 20.000 Kč - 4.001,20 Kč).

Jakkoliv je možné si představit případy, kdy výše některého poplatku není dána pevným číslem, ale např. procentem z nesplacené jistiny (např. povinné pojistné činí 0,01 % z nesplacené jistiny apod.), v případě, kdy je údaj o poplatku v okamžiku uzavření smlouvy o spotřebitelském úvěru věřiteli znám, měl být ve smlouvě samotné vyjádřeno explicitně konkrétním číselným údajem bez nutnosti jeho dopočítávání z dalších číselných údajů obsažených ve smlouvě o spotřebitelském úvěru.

Podobně se v této souvislosti vyjádřil i Městský soud v Praze ve svém rozhodnutí ze dne 2. 3. 2006, sp. zn. 11 Ca 203/2005, ve kterém dovodil, že k tomu, aby byla spotřebiteli poskytnuta informace

o ceně věci či služby, je nezbytné, aby byly „poskytované informace spotřebiteli přístupné okamžitě bez toho, že by byl nucen činit jakýkoliv úkon směřující ke zjištění ceny konkrétního výrobku“.

Jestliže podle citovaného rozhodnutí Městského soudu v Praze nemůže být spotřebitel nucen činit jakýkoli úkon, aby zjistil výši ceny nabízeného produktu, ale tato informace musí být spotřebiteli zpřístupněna okamžitě, tím spíše pak nelze od spotřebitele legitimně očekávat, že by měl být sám schopen provést složitý matematický výpočet výše Poplatku, ke kterému je zapotřebí speciálního vybavení a odborných znalostí, a to navíc na místě a v čase jednání o uzavření úvěrové smlouvy.

S ohledem na výše uvedené finanční arbitr uzavírá, že ujednání o Poplatku ve Smlouvě o úvěru je neurčité ve smyslu § 553 občanského zákoníku, když ze Smlouvy o úvěru nelze zjistit, zda se Navrhovatel zavázal uhradit Instituci jeden poplatek, či více různých poplatků, v jaké konkrétní výši, když tu je nutné zjisti provedením složitých matematických operací, jakož ani nelze zjistit, jaká služba či náklad Instituce má být Poplatkem hrazena.

Smluvní ujednání o Poplatku ve Smlouvě o úvěru je pro neurčitost pouze zdánlivým právním jednáním, což však nezpůsobuje neplatnost celé Smlouvy o úvěru, protože ujednání o Poplatku je vedlejším ustanovením Smlouvy o úvěru, které je možné oddělit od ostatního obsahu Smlouvy o úvěru ve smyslu § 576 občanského zákoníku, aniž by to mělo vliv na její platnost.

Finanční arbitr tedy konstatuje, že nezjistil, že by Smlouva o úvěru byla neplatná jako celek, když její neplatnost nezpůsobuje případná neplatnost nebo neexistence vedlejších ujednání, tedy ujednání o výši úroku z prodlení, smluvní pokutě, rozhodčí doložce ani Poplatku, která jsou od této smlouvy oddělitelná. Neplatnost ujednání o výši úrokové sazby ve Smlouvě o úvěru finanční arbitr nezjistil.

5.4 Povinné náležitosti smlouvy o spotřebitelském úvěru a úročení diskontní sazbou

Příloha č. 3 k zákonu o spotřebitelském úvěru, na kterou se odvolává § 6 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru, stanoví v odstavci 1 pod písmeny a) až t) rozsáhlý výčet informací, které musí smlouva o spotřebitelském úvěru obsahovat, nejedná-li se o některý ze zvláštních druhů spotřebitelského úvěru upravených v příloze č. 3 v odstavcích 2 nebo 3.

Porušení této informační povinnosti pak zákon o spotřebitelském úvěru podle § 8 stíhá tak, že „[j]estliže smlouva, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr, a) nemá písemnou formu, b) neobsahuje informace stanovené v příloze č. 3 k tomuto zákonu, nebo c) nebyla alespoň v jednom vyhotovení poskytnuta spotřebiteli v listinné podobě nebo na jiném trvalém nosiči dat, a spotřebitel tuto skutečnost uplatní u věřitele, pokládá se spotřebitelský úvěr od počátku za úročený ve výši diskontní sazby platné v době uzavření této smlouvy uveřejněné Českou národní bankou a ujednání o jiných platbách na spotřebitelský úvěr jsou neplatná.“

Podmínkou uplatnění sankce je pouze naplnění znaků uvedených v § 8 zákona o spotřebitelském úvěru. Svou povahou lze tuto soukromoprávní sankci považovat za odpovědnost za soukromoprávní ohrožovací delikt, kdy spotřebiteli žádá konkrétní škoda vyjádřitelná v penězích v souvislosti s porušením zákona ze strany věřitele nemusí vzniknout, přesto je ale s takovým jednáním spojena soukromoprávní odpovědnost. Chráněným zájmem je zde řádná informovanost spotřebitele o všech náležitostech smluvního vztahu.

K řádnému splnění informační povinnosti nepostačuje pouhé uvedení „jakéhokoliv údaje“, který lze z hlediska svého obsahu typově podřadit pod jednotlivou dílčí informační povinnost, ale musí být uveden údaj správný, tedy odpovídající skutečnosti. Uvedením nesprávného údaje není možné informační povinnost stanovenou zákonem řádně splnit, jak judikoval Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí ze dne 12. 7. 2016, sp. zn. 32 Cdo 4838/2015, podle kterého „[i]nformační povinnost

stanovenou v § 6 odst. 1 zákona č. 145/2010 Sb. a konkretizovanou v příloze č. 3 k tomuto zákonu věřitel splní pouze úplným a správným uvedením všech údajů vyžadovaných zákonem. Uvede-li věřitel některý ze zákonem vyžadovaných údajů nesprávně, nesplní povinnost stanovenou v § 6 odst. 1 zákona č. 145/2010 Sb. a konkretizovanou v příloze č. 3 k tomuto zákonu. Takové pochybení, uplatní-li jej spotřebitel u věřitele, zákon sankcionuje tím, že pokládá spotřebitelský úvěr od počátku za úročený ve výši diskontní sazby platné v době uzavření smlouvy uveřejněné ČNB a ujednání o jiných platbách na spotřebitelský úvěr jsou neplatná.“

Předmětem sporu je v tomto případě řádné poskytnutí informace podle odst. 1 písm. f) přílohy č. 3 k zákonu o spotřebitelském úvěru, podle kterého musí smlouva o spotřebitelském úvěru obsahovat „roční procentní sazbu nákladů na spotřebitelský úvěr, veškeré předpoklady použité pro výpočet této sazby a celkovou částku splatnou spotřebitelem, vyjádřenou číselným údajem a vypočtenou k okamžiku uzavření smlouvy, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr“.

5.5 Povinnost Instituce zahrnout Odměnu mezi náklady úvěru do výpočtu RPSN

RPSN je definována v § 3 písm. d) zákona o spotřebitelském úvěru jako „celkové náklady spotřebitelského úvěru pro spotřebitele, vyjádřené jako roční procentní podíl z celkové výše spotřebitelského úvěru“. Těmito celkovými náklady § 3 písm. e) téhož zákona rozumí „veškeré náklady, včetně úroků, provizí, daní a veškerých dalších poplatků, které spotřebitel musí zaplatit v souvislosti se spotřebitelským úvěrem a které jsou věřiteli známy, s výjimkou nákladů na služby notáře; do celkových nákladů se započítávají i náklady související s doplňkovými službami spotřebitelského úvěru, zejména pojistné, pokud je uzavření smlouvy o poskytnutí doplňkové služby povinné pro získání spotřebitelského úvěru nebo pro jeho získání za nabízených podmínek“. Celková výše spotřebitelského úvěru je definována v ustanovení § 3 písm. k) zákona o spotřebitelském úvěru jako „souhrn všech částek, jež jsou dány spotřebiteli k dispozici.“

Zákon o spotřebitelském úvěru tak ukládá Instituci povinnost zahrnout do RPSN uvedené ve smlouvě o spotřebitelském úvěru všechny platby, které musí spotřebitel zaplatit v souvislosti se spotřebitelským úvěrem (tj. nejde o plnění za volitelné služby), a které jsou věřiteli zároveň známy.

Souvislost Odměny se Smlouvou o úvěru finanční arbitr zjistil z textu Dohody, zejména z ujednání čl. II. odst. 2. 1. ve spojení s čl. I. odst. 1. 1., podle kterých je Navrhovatel povinen uhradit Zprostředkovateli Odměnu „za zpracování podkladů a sepsání úvěru“, a sice konkrétně Smlouvy o úvěru.

Instituce namítá, že Odměnu do RPSN ve Smlouvě o úvěru nemohla zahrnout, protože její výši neznala.

Zákonem o spotřebitelském úvěru došlo k transpozici směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102/EHS (dále jen „Směrnice“) do českého práva. To vyplývá i z důvodové zprávy k návrhu zákona o spotřebitelském úvěru, podle které „[c]ílem předkládané právní úpravy je dosažení harmonizace spotřebitelského trhu v rámci Společenství“. Jednotlivá ustanovení zákona o spotřebitelském úvěru je tedy třeba vykládat v kontextu a v souladu se zněním Směrnice.

Podle úvodního ustanovení č. 20 Směrnice „[c]elkové náklady úvěru pro spotřebitele by měly zahrnovat veškeré náklady, včetně úroku, provizí, daní, poplatků pro zprostředkovatele úvěru a veškerých poplatků, které musí spotřebitel zaplatit v souvislosti s úvěrovou smlouvou, s výjimkou nákladů na notáře. Otázka, zda věřitel skutečně zná náklady, by měla být posouzena objektivně se zohledněním požadavků náležité profesionální péče.“

Podle § 5 odst. 1 občanského zákoníku obecně platí, že „[k]do se veřejně nebo ve styku s jinou osobou přihlásí k odbornému výkonu jako příslušník určitého povolání nebo stavu, dává tím najevo, že je schopen jednat se znalostí a pečlivostí, která je s jeho povoláním nebo stavem spojena. Jedná-li bez této odborné péče, jde to k jeho tíži.“

Průměrnou znalostí a pečlivostí spojenou s určitým konkrétním povoláním ve smyslu § 5 odst. 1 občanského zákoníku je přitom třeba rozumět objektivní měřítko „průměrného profesionála či odborníka“ vyžadující, „aby odborník měl svému oboru odpovídající obvyklé znalosti, schopnosti a dovednosti, a aby je dovedl využívat s tomu odpovídající obvyklou péčí a opatrností“ (srov. Lavický, P. a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 2400 s.; str. 70).

Městský soud v Praze ve svém rozhodnutí ze dne 23. 7. 2013, č. j. 7 A 332/2011 – 191, konstatoval, že „[o]d subjektu nabízejícího spotřebitelský úvěr lze navíc očekávat, že při této činnosti postupuje maximálně obezřetně.“

Pro posouzení, zda je Instituce povinna Odměnu zařadit mezi celkové náklady spotřebitelského úvěru ve smyslu § 3 písm. e) zákona o spotřebitelském úvěru, a zda tím pádem vstupuje do výpočtu RPSN u Smlouvy o úvěru, je tedy rozhodné, zda Instituce při uplatnění náležité profesionální znalosti a pečlivosti, která je s její činností poskytovatele spotřebitelských úvěrů spojena, výši Odměny objektivně znát mohla a měla.

Ze Smlouvy o zprostředkování má finanční arbitr za prokázané, že Zprostředkovatel vykonával pro Instituci funkci zprostředkovatele nejméně od roku 2007. Z vizitky Zprostředkovatele současně vyplývá, že Zprostředkovatel vůči třetím osobám vystupoval jako „obchodní manažer“ Instituce.

Z podpisu Zprostředkovatele na listině Smlouvy o úvěru s připojením textu „Za SAFETY s.r.o.:“ a „v plné moci“ a z textu Plné moci, kterou Instituce zmocnila Zprostředkovatele, aby „činil za ni veškeré právní úkony“, mj. k „uzavírání smluv“, finanční arbitr zjistil, že Zprostředkovatel uzavřel s Navrhovatelem Smlouvu o úvěru jménem Instituce jako její přímý zástupce ve smyslu § 436 odst. 1 občanského zákoníku, podle kterého „[k]do je oprávněn právně jednat jménem jiného, je jeho zástupcem; ze zastoupení vznikají práva a povinnosti přímo zastoupenému“.

Podle § 436 odst. 2 občanského zákoníku „[j]e-li zástupce v dobré víře nebo musel-li vědět o určité okolnosti, přihlíží se k tomu i u zastoupeného; to neplatí, jedná-li se o okolnost, o které se zástupce dozvěděl před vznikem zastoupení“. Občanský zákoník tedy chápe zastoupeného a jeho (příмого) zástupce jako jeden funkční celek, když ustanovení § 436 odst. 2 občanského zákoníku zakládá nevyvratitelnou domněnku, že jestliže zástupce o určité okolnosti musel vědět, pak o ní musel vědět i zastoupený.

Z Dohody, ve které se Navrhovatel dne 22. 12. 2014 zavázal Zprostředkovateli zaplatit Odměnu ve výši 1.000 Kč „v plné výši v hotovosti před podpisem této Dohody“, a z příjmového pokladního dokladu o úhradě částky 1.000 Kč Navrhovatelem dne 22. 12. 2014 podepsaného Zprostředkovatelem, finanční arbitr zjistil, že Zprostředkovatel při uzavření Smlouvy o úvěru výši Odměny znal.

Podle § 436 odst. 2 občanského zákoníku tedy platí, že výše Odměny musela být při uzavření Smlouvy o úvěru známa i Instituci, kterou Zprostředkovatel zastupoval.

Finanční arbitr tedy uzavírá, že Instituce byla povinna Odměnu zahrnout mezi náklady spotřebitelského úvěru do výpočtu RPSN, protože Zprostředkovatel, který při uzavření Smlouvy o úvěru vystupoval jako přímý zástupce Instituce, výši Odměny znal a tedy podle ustanovení § 436 odst. 2 občanského zákoníku o ní musela vědět i zastoupená Instituce. Instituce si nadto výši

Odměny zjistit mohla, když byla se Zprostředkovatelem ve smluvním vztahu, a zároveň měla, neboť byla povinna při výkonu svého podnikání jako poskytovatel spotřebitelských úvěrů, tedy i při zjišťování nákladů úvěru pro výpočet RPSN, postupovat s vynaložením odpovídající profesionální péče.

Pokud tak Instituce nepostupovala a výši Odměny do výpočtu RPSN nezahrnula, nelze tuto skutečnost klást k tíži Navrhovatele a upřít mu z takového důvodu právo na pravdivou informaci o výši RPSN, zakotvené v § 6 odst. 1 ve spojení s článkem 1 písm. f) přílohy č. 3 zákona o spotřebitelském úvěru.

5.6 Výše měsíční splátky úvěru

Podle Smlouvy o úvěru je Navrhovatel povinen úvěr splácet „včetně úroků a poplatků v 12 měsíčních splátkách“, přičemž „výše každé měsíční splátky je 2.983,- Kč“. Jelikož však finanční arbitr zjistil, že ujednání o Poplatku, který je součástí měsíční splátky, je pouze zdánlivé, skutečná výše měsíční splátky, kterou byl Navrhovatel na základě Smlouvy o úvěru povinen Instituci hradit, je ve skutečnosti nižší, než se uvádí ve Smlouvě o úvěru, zahrnuje totiž pouze splátku jistiny a splátku úroku, nikoli splátku poplatku.

Finanční arbitr provedl vlastní výpočet výše měsíční splátky úvěru ze Smlouvy o úvěru a dospěl k částce 2.000,10 Kč, zahrnující pouze splátku jistiny úvěru a úroku ve sjednané výši 36 % p. a. Zbývající částka 982,90 Kč z každé splátky tedy představovala splátku Poplatku, jehož celková výše činila 11.794,80 Kč.

Jestliže Instituce při výpočtu RPSN počítala s výší splátky 2.983 Kč, která zahrnuje i splátku Poplatku, který je však pro neurčitost sjednan pouze zdánlivě, nelze uzavřít, že postupovala v souladu se zákonem o spotřebitelském úvěru, protože podle § 3 písm. e) téhož zákona je Instituce povinna do RPSN zahrnout toliko veškeré náklady, „které spotřebitel musí zaplatit v souvislosti se spotřebitelským úvěrem“. Zdánlivé právní jednání pak žádnou povinnost Navrhovateli nezakládá, neboť právním jednáním vůbec není.

5.7 RPSN ve Smlouvě o úvěru

RPSN je definována v § 3 písm. d) zákona o spotřebitelském úvěru. Současně § 10 odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru stanoví, že „[r]oční procentní sazba nákladů na spotřebitelský úvěr se rovná současné hodnotě všech peněžitých plnění sjednaných mezi věřitelem a spotřebitelem ve smlouvě, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr, a počítá se na roční bázi podle vzorce uvedeného v příloze č. 5 k tomuto zákonu.“ Podle odst. 2 „Pro účely výpočtu roční procentní sazby nákladů na spotřebitelský úvěr se použijí celkové náklady úvěru pro spotřebitele s výjimkou nákladů splatných spotřebitelem v důsledku neplnění některé z povinností stanovených ve smlouvě, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr, a jiných nákladů než kupní ceny, které je spotřebitel povinen při koupi zboží nebo poskytnutí služeb zaplatit bez ohledu na to, zda je transakce uskutečněna s využitím spotřebitelského úvěru nebo bez jeho využití“.

Finanční arbitr v této souvislosti odkazuje na rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 1. 4. 2014, sp. zn. 21 Cdo 3481/2013, podle kterého „RPSN je číslo, které má umožnit spotřebiteli lépe vyhodnotit výhodnost nebo nevýhodnost poskytovaného úvěru, udává procentuální podíl z dlužné částky, který musí spotřebitel zaplatit za období jednoho roku v souvislosti se splátkami, správou a dalšími výdaji spojenými s čerpáním úvěru.“

Jako náklad spotřebitelského úvěru, který spadá pod uvedenou zákonnou definici, a tedy vstupuje do výpočtu výše RPSN, je třeba označit veškeré úhrady, které je spotřebitel povinen zaplatit

v souvislosti se spotřebitelským úvěrem, a které jsou zároveň věřiteli známé, resp. věřitel je při vynaložení náležité péče měl a mohl znát.

Při výpočtu RPSN pak finanční arbitr postupoval podle rovnice, která je obsažena v čl. I. přílohy č. 5 k zákonu o spotřebitelském úvěru:

$$\sum_{k=1}^m C_k (1 + X)^{-t_k} = \sum_{l=1}^{m'} D_l (1 + X)^{-s_l}$$

kde:

X je RPSN,

m je číslo posledního čerpání,

k je číslo čerpání, proto $1 \leq k \leq m$,

C_k je částka čerpání k ,

t_k je interval vyjádřený v letech a zlomcích roku mezi datem prvního čerpání a datem každého následného čerpání, proto $t_1 = 0$,

m' je číslo poslední splátky nebo platby poplatků,

l je číslo splátky nebo platby poplatků,

D_l je výše splátky nebo platby poplatků,

s_l je interval vyjádřený v letech a zlomcích roku mezi datem prvního čerpání a datem každé splátky nebo platby poplatků.

Současně podle poznámky v písm. d) přílohy č. 5 zákona o spotřebitelském úvěru „výsledek výpočtu se vyjadřuje s přesností na nejméně jedno desetinné místo“.

Pro provedení výpočtu RPSN v případě posuzované Smlouvy o úvěru vychází finanční arbitr z následujících údajů: datum uzavření smlouvy 22. 12. 2014 je současně datem čerpání spotřebitelského úvěru, celková výše spotřebitelského úvěru (jistina) 20.000 Kč, jiný poplatek splatný ihned (Odměna) 1.000 Kč splatný při uzavření Smlouvy o úvěru, úvěr je splatný 12 měsíčními splátkami ve výši 2.000,10 Kč, první splátka je splatná dne 15. 1. 2015, každá další vždy 15. dne v měsíci, a poslední splátka je splatná dne 15. 12. 2015.

Ze shodného tvrzení stran sporu vyplývá, že Odměnu nezaplatil Navrhovatel Zprostředkovateli z vlastních zdrojů, ale z části spotřebitelského úvěru vyplaceného Navrhovateli. Jistina spotřebitelského úvěru ve výši 20.000 Kč tak vlastně sestává ze dvou dílčích úvěrů – jednak úvěru ve výši 19.000 Kč pro potřeby Navrhovatele a dále i úvěru ve výši 1.000 Kč na zaplacení Odměny.

Zaplacení Odměny v okamžiku uzavření Smlouvy o úvěru představuje náklad spotřebitelského úvěru, který musí být při výpočtu RPSN samostatně zohledněn na pravé straně rovnice v čase $s=0$.

Po dosazení výše uvedených údajů, získal finanční arbitr následující rovnici

$$20.000 = 1.000 + \sum_{l=1}^{12} 2.000,1 * (1 + X)^{-s_l}$$

kde na levé straně je uvedena jistina spotřebitelského úvěru ve výši 20.000 Kč čerpaná v čase $t=0$, takže platí, že $(1+X)^0 = 1$, a tudíž bylo možné zápis zjednodušit, a na pravé straně je jednak samostatně uvedena Odměna ve výši 1.000 Kč placená opět v čase $s=0$, takže opět bylo možné zápis zjednodušit, a dále samozřejmě i všech 12 splátek po 2.000,10 Kč, které budou mít s ohledem na

splácení úvěru vždy v měsíčním intervalu exponenty $-1/12, -2/12, -3/12 \dots$ až $-12/12$. X představuje neznámou veličinu RPSN.

Je zřejmé, že odečtením hodnoty 1.000 od obou stran lze tuto rovnici ještě více zjednodušit do následující podoby:

$$19.000 = \sum_{l=1}^{12} 2.000,1 * (1 + X)^{-sl}$$

Výpočtem provedeným v tabulkovém procesoru Microsoft Excel s využitím funkce „Řešitel“ finanční arbitr zjistil, že RPSN při zadaných parametrech vychází po zaokrouhlení s přesností na jedno desetinné místo v souladu s poznámkou v písm. d) přílohy č. 5 k zákonu o spotřebitelském úvěru 58,8 %.

Ve Smlouvě o úvěru je uvedena hodnota RPSN 225,60 %.

Instituce tvrdí, že k hodnotě RPSN 225,60 % dospěla, když na levou stranu rovnice dosadila jistinu úvěru ve výši 20.000 Kč a na pravou stranu diskontovanou hodnotu 12 splátek po 2.983 Kč. Odměnu ve výši 1.000 Kč, kterou Navrhovatel zaplatil dne 22. 12. 2014 při uzavření Smlouvy o úvěru Zprostředkovateli, Instituce podle svého tvrzení, jakož i podle článku 3. bodu A. standardních informací o spotřebitelském úvěru, do výpočtu RPSN nezahrnula.

Rovnice výpočtu Instituce vypadala následovně:

$$20.000 = \sum_{l=1}^{12} 2.983 * (1 + X)^{-sl}$$

Finanční arbitr tedy zjistil, že postup, který Instituce aplikovala při výpočtu RPSN, na levé straně rovnice zohledňuje i čerpání finančních prostředků na zaplacení Odměny, zatímco na pravé straně rovnice zahrnuje pouze platby pravidelných měsíčních splátek, k jejichž hrazení se spotřebitel zavázal Instituci, a zaplacení Odměny opomíjí, a dále počítá s výší splátky 2.983 Kč, ve které je zahrnutý i zdánlivě sjednaný Poplatek.

Dosazením údajů uvedených Institucí do výpočtu RPSN navíc finanční arbitr dospěl k hodnotě 241,56 %, resp. po zaokrouhlení s přesností na jedno desetinné místo 241,6 %, tedy k hodnotě odlišné od hodnoty 225,60 %, která je uvedena ve Smlouvě o úvěru. Finanční arbitr by tedy povinnost Instituce uvést ve Smlouvě o úvěru správnou výši RPSN nemohl považovat za splněnou, ani pokud by dospěl k závěru, že výše Odměny do výpočtu RPSN nevstupuje, a že výše splátky činí 2.983 Kč, tak, jak se uvádí ve Smlouvě o úvěru.

6 Důsledky nesprávného postupu Instituce

Finanční arbitr po provedeném právním posouzení dospěl k závěru, že údaj o RPSN byl ve Smlouvě o úvěru uveden v nesprávné výši, když Instituce při jeho výpočtu nezohlednila Odměnu ve výši 1.000 Kč, kterou Navrhovatel uhradil v den uzavření Smlouvy o úvěru Zprostředkovateli, a dále počítala s nesprávnou výší měsíční splátky, do které promítla i Poplatek, který však byl ve Smlouvě o úvěru pro neurčitost ujednán pouze zdánlivě. Smlouva o úvěru tak neobsahovala všechny náležitosti stanovené v § 6 odst. 1 ve spojení s přílohou č. 3 k zákonu o spotřebitelském úvěru.

Jelikož Navrhovatel tuto skutečnost uplatnil u Instituce dopisem ze dne 11. 4. 2016, spotřebitelský úvěr založený Smlouvou o úvěru se pokládá v souladu s ustanovením § 8 zákona o spotřebitelském úvěru od počátku za úročený ve výši diskontní sazby platné v době uzavření Smlouvy o úvěru uveřejněné Českou národní bankou a ujednání o jiných platbách na spotřebitelský úvěr jsou neplatná.

Ve Smlouvě o úvěru je uvedena výše výpůjční úrokové sazby 36 % p. a. Diskontní sazba vyhlášená Českou národní bankou ke dni 22. 12. 2014 činila 0,05 % p. a. (zdroj: https://www.cnb.cz/cs/faq/jak_se_vyvijela_diskontni_sazba_cnb.html).

Ujednáními o jiných platbách na spotřebitelský úvěr je třeba rozumět ujednání o jakýchkoliv jiných poplatcích či nákladech, k nimž se Navrhovatel ve Smlouvě o úvěru zavázal. Jednalo by se tedy o ujednání o Poplatku, jehož výše podle výpočtu finančního arbitra odpovídá částce 11.794,80 Kč, pokud by ujednání ve Smlouvě o úvěru o tomto Poplatku nebylo pouze zdánlivé. Nedotčena jsou naopak ujednání o sankcích v případě prodlení se splácením spotřebitelského úvěru nebo v případě porušení jiných povinností Navrhovatele vyplývajících ze Smlouvy o úvěru.

Současně je na úvěr poskytnutý na základě Smlouvy o úvěru třeba nahlížet jako na úvěr úročený výpůjční úrokovou sazbou 0,05 % p. a.

Z Dokladů o úhradách, jakož i ze shodných tvrzení účastníků řízení, má finanční arbitr za prokázané, že Navrhovatel zaplatil Instituci v období od uzavření Smlouvy o úvěru do provedení poslední úhrady v souvislosti se Smlouvou o úvěru dne 4. 4. 2016 celkem 35.800 Kč.

Rozdíl mezi částkou 35.800 Kč, kterou Navrhovatel v souvislosti se Smlouvou o úvěru zaplatil Instituci, a výší poskytnutého úvěru v částce 20.000 Kč, odpovídá částce 15.800 Kč sestávající ze smluvního úroku v částce 4.001,20 Kč, částky 11.794,80 Kč zaplacené z titulu zdánlivě sjednaného Poplatku, a z přeplatku ve výši 4 Kč, který Navrhovatel uhradil Instituci nad rámec požadovaného plnění.

Instituci vznikl v souvislosti se Smlouvou o úvěru nárok pouze na úrok ve výši 0,05 % p. a. z částky úvěru 20.000 Kč. To odpovídá po zaokrouhlení na 2 desetinná místa částce 4,45 Kč za předpokladu, že by Navrhovatel hradil Instituci úvěr ve splátkách, na které jí podle Smlouvy o úvěru vznikl nárok, tj. ve splátkách ve výši 2.000,10 Kč měsíčně (úvěr by za těchto podmínek byl spolu s úrokem ve výši 0,05 % p. a. splacen jedenácti měsíčními splátkami, z nichž deset by činilo 2.000,10 Kč a poslední splátka splatná dne 15. 11. 2015 by byla ve výši 3,45 Kč).

Podle § 2991 odst. 1 občanského zákoníku „*[k]do se na úkor jiného bez spravedlivého důvodu obohatí, musí ochuzenému vydat, oč se obohatil*“. Podle odst. 2 „*[b]ezdůvodně se obohatí zvláště ten, kdo získá majetkový prospěch plněním bez právního důvodu, plněním z právního důvodu, který odpadl, protiprávním užitím cizí hodnoty nebo tím, že za něho bylo plněno, co měl po právu plnit sám*“.

Rozdíl mezi částkou, kterou Navrhovatel uhradil Instituci z titulu smluvního úroku z poskytnutého úvěru, tj. částkou 4.001,20 Kč, a částkou 4,45 Kč, odpovídající úroku z úvěru ve výši diskontní sazby platné v době uzavření Smlouvy o úvěru za období od data poskytnutí úvěru do jeho splacení, tj. částka 3.996,75 Kč, představuje plnění z právního důvodu, který odpadl, resp. byl moderován.

Součet částky 11.794,80 Kč, odpovídající uhrazenému Poplatku, a přeplatku ve výši 4 Kč, tj. 11.798,8 Kč, pak představuje plnění bez právního důvodu.

Instituce se tedy na úkor Navrhovatele bezdůvodně obohatila celkem o 15.795,55 Kč.

Navrhovatel se v řízení domáhá toliko peněžitého plnění ve výši 10.000 Kč. Finanční arbitr však dospěl k závěru, že Navrhovateli v souvislosti s uplatněným nárokem, kterému finanční arbitr vyhověl, vznikl nárok na částku vyšší. Jelikož podle § 12 odst. 3 zákona o finančním arbitrovi „[a]rbitr není vázán návrhem a aktivně opatřuje důkazy“, finanční arbitr přiznal Navrhovateli celou částku 15.795,55 Kč odpovídající rozdílu mezi plněním Navrhovatele a částkou, na kterou Instituci v souvislosti se Smlouvou o úvěru vznikl nárok.

Celkem je tedy Instituce povinna Navrhovateli z titulu bezdůvodného obohacení vydat částku 15.795,55 Kč.

Navrhovatel se dále domáhá úroků z prodlení z částky 10.000 Kč od 23. 4. 2016 do zaplacení.

Podle § 1970 občanského zákoníku „[p]o dlužníkovi, který je v prodlení se splácením peněžitého dluhu, může věřitel, který řádně splnil své smluvní a zákonné povinnosti, požadovat zaplacení úroku z prodlení, ledaže dlužník není za prodlení odpovědný. Výši úroku z prodlení stanoví vláda nařízením; neujednají-li strany výši úroku z prodlení, považuje se za ujednanou výše takto stanovená“.

Nejvyšší soud České republiky v rozhodnutí ze dne 29. 3. 2001, sp. zn. 25 Cdo 2895/99, na jisto postavil, že „[m]á-li být bezdůvodné obohacení vydáno v penězích a nesplní-li dlužník svoji platební povinnost včas, má věřitel právo požadovat též úroky z prodlení“.

Nárok na úrok z prodlení tedy vznikne i v případě prodlení s vydáním bezdůvodného obohacení.

Jelikož u bezdůvodného obohacení není v zákoně stanovena splatnost závazku dlužníka k jeho vydání (v tomto případě Instituce), a podle § 1958 odst. 2 občanského zákoníku platí, že „[n]eujednají-li strany, kdy má dlužník splnit dluh, může věřitel požadovat plnění ihned a dlužník je poté povinen splnit bez zbytečného odkladu“, je splatnost bezdůvodného obohacení vázána na výzvu Navrhovatele k jeho plnění, resp. na lhůtu za tímto účelem Navrhovatelem stanovenou.

Finanční arbitr zjistil, že Navrhovatel vyzval Instituci k vydání bezdůvodného obohacení ve výši 10.000 Kč v Reklamaci, kterou Instituci odeslal dne 11. 4. 2016, ve které stanovil Instituci lhůtu pro vydání bezdůvodného obohacení do 22. 4. 2016. Instituce se tedy dostala do prodlení s vydáním bezdůvodného obohacení 23. 4. 2016.

Výši úroku z prodlení stanoví nařízení vlády České republiky č. 351/2013 Sb., kterým se určuje výše úroků z prodlení a nákladů spojených s uplatněním pohledávky, určuje odměna likvidátora, likvidačního správce a člena orgánu právnické osoby jmenovaného soudem a upravují některé otázky Obchodního věstníku a veřejných rejstříků právnických a fyzických osob, v § 2, podle kterého „[v]ýše úroku z prodlení odpovídá ročně výši repo sazby stanovené Českou národní bankou pro první den kalendářního pololetí, v němž došlo k prodlení, zvýšené o 8 procentních bodů“.

Repo sazba vyhlášená Českou národní bankou ke dni 1. 1. 2016 činila 0,05 % p. a. (zdroj: https://www.cnb.cz/cs/faq/jak_se_vyvijela_dvoutydenni_repo_sazba_cnb.html).

Finanční arbitr tedy přiznal Navrhovateli i úrok z prodlení z částky 10.000 Kč ve výši 8,05 % p. a. od 23. 4. 2016 do zaplacení.

7 K výrokům nálezů

Smlouva o úvěru není neplatná z důvodu, že obsahovala ujednání o vysoké smluvní pokutě, úroku z prodlení a navíc i rozhodčí doložku, neboť případná neplatnost těchto ujednání nezpůsobuje

neplatnost celé smlouvy, když tato ujednání lze coby vedlejší smluvní ujednání oddělit od ostatního obsahu smlouvy podle § 576 občanského zákoníku.

Ujednání Smlouvy o úvěru o úroku z úvěru ve výši 36 % p. a. není neplatné pro rozpor s dobrými mravy.

Smlouva o úvěru neobsahuje ujednání o Poplatku, protože toto ujednání je pro neurčitost podle § 553 odst. 1 občanského zákoníku zdánlivým právním jednáním. Ani tato skutečnost nezakládá neplatnost Smlouvy o úvěru, protože ujednání o Poplatku lze od ostatního obsahu smlouvy rovněž oddělit.

Finanční arbitr rovněž neshledal, že by byly naplněny podmínky neplatnosti Smlouvy o úvěru z důvodu lichvy anebo neúměrného zkrácení.

Proto finanční arbitr návrh Navrhovatele o určení neplatnosti Smlouvy o úvěru zamítl.

Smlouva o úvěru neobsahovala všechny náležitosti stanovené § 6 odst. 1 ve spojení s přílohou č. 3 k zákonu o spotřebitelském úvěru, neboť údaj o RPSN byl uveden v nesprávné výši. V důsledku Navrhovatelova upozornění Instituce na tuto skutečnost se v souladu s ustanovením § 8 zákona o spotřebitelském úvěru spotřebitelský úvěr založený Smlouvou o úvěru považuje od počátku za úročený ve výši diskontní sazby platné v době uzavření Smlouvy o úvěru uveřejněné Českou národní bankou a ujednání o jiných platbách na spotřebitelský úvěr jsou neplatná.

Peněžní prostředky, které Navrhovatel zaplatil Instituci v souvislosti se Smlouvou o úvěru nad rámec jejího oprávněného nároku, přesahující jistinu úvěru a úroky při úročení úvěru výpůjční úrokovou sazbou ve výši diskontní sazby České národní banky platné v době uzavření smlouvy, je Instituce povinna vydat Navrhovateli z titulu bezdůvodného obohacení. Finanční arbitr dále uložil Instituci povinnost zaplatit Navrhovateli i úrok z prodlení z části bezdůvodného obohacení ve výši 10.000 Kč ve výši 8,05 % p. a. od prvního dne prodlení s úhradou bezdůvodného obohacení do zaplacení.

Jelikož finanční arbitr v nálezu vyhověl Navrhovateli, ukládá zároveň Instituci ve výroku IV. tohoto nálezu v souladu s ustanovením § 17a zákona o finančním arbitrovi sankci. Toto ustanovení pak zároveň stanoví výši ukládané sankce, která činí 10 % z částky, kterou je Instituce podle nálezu povinna zaplatit Navrhovateli, přičemž pokud je takto vypočtená sankce nižší než 15.000 Kč, je finanční arbitr povinen uložit sankci právě ve výši 15.000 Kč. Sankce je příjmem státního rozpočtu a Instituce je povinna ji zaplatit ve lhůtě a způsobem uvedeným ve výroku tohoto nálezu.

Finanční arbitr na základě všech výše uvedených skutečností rozhodl tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto nálezu.

P o u ě n í :

Účastník řízení může proti tomuto nálezu podle § 16 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi podat do 15 dnů od jeho doručení tomuto účastníku řízení písemně odůvodněné námitky k finančnímu arbitrovi, přičemž platí, že včas podané námitky mají odkladný účinek.

Tento nález je podle § 17 odst. 2 zákona o finančním arbitrovi v případě, že Instituce dobrovolně nesplní povinnost tímto nálezem uloženou, soudně vykonatelný podle občanského soudního řádu, jakmile uplyne lhůta k plnění v tomto nálezu Instituci uložená.

V Praze dne 25. 8. 2017

otisk úředního razítka

Mgr. Monika Nedelková
finanční arbitr